

ИСАБЕЛ АЛИЕНДЕ ГОСТЪТ НА УЧИТЕЛКАТА

Превод от испански: Самул Франсес, 1996

chitanka.info

Учителката Инес влязла в „Бисерът на Ориента“, където по това време нямало клиенти, насочила се към Риад Халаби, който зад тезгяха навивал на топ шарен плат на цветя, и му известила, че току-що е отсякла главата на един гост в своя пансион. Търговецът извадил бялата си кърпичка и прикрил устата си.

— Какви ги разправяш, Инес?

— Каквото чуваш, турчино.

— Мъртъв ли е?

— Естествено.

— И сега какво ще правиш?

— Точно това съм дошла да те питам — казала тя, като пригладила един кичур от косата си.

— Най-добре ще е да затворя магазина — въздъхнал Риад Халаби.

Познавали се толкова отдавна, че трудно биха пресметнали точно колко години, макар и двамата да пазели спомена за всяка подробност от онзи първи ден, когато започнала дружбата им. По онова време той бил един от пътуващите търговци, които бродят по друмищата и предлагат стоката си, търговски странник без компас и без определен маршрут, един арабски имигрант с фалшив турски паспорт, самотен, уморен, с цепната като на заек устна и с неудържимото желание да приседне на сянка; тя пък била все още млада жена, с твърд задник и яки рамене, единствената учителка в селото, майка на дванайсетгодишно момче, плод на мимолетна любов. Синът бил смисълът на живота на учителката — грижела се за него с неизменно себеотдаване и едва успявала да скрие желанието си да го поглези, като прилагала същите норми на дисциплина, както и към останалите деца от училището, за да не може никой да каже, че той е в по-привилегировано положение, но и за да прекърши наследената от баща му опърничавост, възпитавайки го да бъде разсъдлив и добросърдечен. Следобедът, когато Риад Халаби влязъл от единия край в Агуа Санта, от другия група момчета донесли върху стъкмена надве-натри носилка тялото на сина на учителката Инес. Бил влязъл в чуждо място, за да си вземе едно манго от окапалите на земята, и собственикът, пришелец, когото никой в този край не познавал, стрелял по него с пушка с намерението да го сплаши, но отбелязал в средата на челото му черен кръг, през който се изнизал животът му. В онзи миг търговецът открил

у себе си призванието на предводител и без да знае как, се озовал в центъра на събитието, като утешавал майката, организирал погребението, сякаш е член на семейството, и овладял хората, за да им попречи да разкъсат виновния. Междувременно убиецът разбрал, че ако остане в селото, ще му бъде много трудно да спаси живота си, и избягал, решен никога повече да не се завърне там.

На Риад Халаби му било писано да оглави на другата сутрин множеството, което от гробището се насочило към лобното място на детето. Цял ден жителите на Агуа Санта събирали и докарвали манго и го хвърляли през прозорците в къщата на убиеца, докато я напълнили цялата, от пода до покрива. Само след няколко седмици от слънцето плодовете ферментирали и се разтекли под формата на гъст сок, който попил в стените като златиста кръв, като сладникава гной, превърнал жилището във вкаменелост с праисторически измерения, в огромна гниеща твар, мъчително разпадаща се поради безкрайното старание на червеи и комари.

Смъртта на момчето, ролята, която му се паднало да изиграе в онези дни, и приемът, оказан му в Агуа Санта, определили понататъшното съществуване на Риад Халаби. Забравил номадското минало на дедите си и останал в селото. Там изградил и магазина си, „Бисерът на Ориента“. Оженил се, овдовял, отново се оженил и продължил да продава, а славата му на справедлив човек не преставала да расте. От своя страна Инес възпитала няколко поколения ученици със същата настойчива обич, с която би дарила сина си, докато не била победена от умората и не се оттеглила, давайки път на други учителки, дошли от града с нови буквари. Когато се разделила с училищните стаи, почувствала отведнъж, че остарява, че времето ускорява своя ход, а дните ѝ протичат прекалено бързо, без да оставят следа в съзнанието ѝ в какво е пропиляла часовете.

— Като замаяна съм, турчино. Умирам, без да се усетя — споделила тя.

— Ти си все така здрава, Инес. Цялата работа е, че скучаеш, затова не бива да стоиш без работа — отвърнал ѝ Риад Халаби и я посъветвал да пристрои няколко стаи към дома си и да го превърне в пансион. — В това село няма хотел.

— Няма и туристи — възразила тя.

— Едно чисто легло и топла закуска са нещо благословено за минаващите оттук пътници.

Така се и оказало, главно за шофьорите на камиони от Петролната компания, които оставали да преспят в пансиона, когато умората и досадата от пътя изпълвали мозъците им с халюцинации.

Учителката Инес била най-уважаваната дама в Агуа Санта. Била обучила всички деца в селото в продължение на няколко десетилетия и това ѝ давало право да се намесва в живота на всеки и всекиму да дърпа ушите, щом сметнела за необходимо. Девойките водели при нея своите годеници, за да получат одобрението ѝ, съпрузите се допитвали до нея при кавгите си, превръщала се в съветник, помирител и съдник винаги когато възникнали проблеми, авторитетът ѝ бил по-непоклатим от този на свещеника, лекаря или полицията. Нищо не било в състояние да я възпре при упражняването на тази власт. Веднъж дори влязла в ареста, минала покрай Лейтенанта, без да го поздрави, взела ключовете, закачени на стената, и измъкнала от килията един от своите ученици, затворен заради пиянска история. Офицерът се опитал да ѝ попречи, но тя го блъснала и отвела момчето, като го държала за врата. Щом излезли на улицата, му ударила два шамара и го предупредила, че следващия път сама ще му смъкне панталоните, за да го нашиба така, та да я помни.

В деня, когато Инес го известила, че е убила един свой клиент, Риад Халаби нито за миг не се усъмнил, че говори сериозно, защото я познавал твърде добре. Хванал я под ръка и изминал заедно с нея двете преки, разделящи „Бисерът на Ориента“ от дома ѝ. Къщата ѝ била една от най-хубавите в селото, построена от кирпич и дърво, с широко преддверие, където окачвали хамаци в най-горещите следобеди, с бани с течаща вода и вентилатори във всяка стая. В този час на деня пансионът изглеждал празен, само един гост си почивал в салона, като отпивал бира, с поглед, зареян в телевизора.

— Къде е? — прошепнал търговецът арабин.

— В една от вътрешните стаи — отвърнала му тя, без да снишава глас.

Превела го покрай редицата от стаи за клиенти, свързани посредством покрит коридор с виещи се около колоните виолетови теменужки и провесени от гредите саксии с папрат, опасващ един двор, в който растели мушмули и банани. Инес отворила последната врата и

Риад Халаби влязъл в сенчестото помещение. Щорите били спуснати, затова изчакал, докато очите му привикнат с полумрака, сетне видял върху леглото тялото на старец, безобиден на вид, грохнал чуждоземец, плуващ в локвата на собствената си смърт, с петна по панталоните от изпражненията си, с глава, провиснала на ивица мъртвешки бледа кожа, с ужасното изражение на безутешност, сякаш молел да го извинят за предизвиканите безпокойство и кръв и за страшните неприятности, които създал, като се оставил да бъде убит. Риад Халаби седнал на единствения стол в стаята, забил поглед в пода, като се мъчел да овладее бунта на стомаха си. Инес, останала права, с ръце, скръстени на гърдите, пресмятала, че ще ѝ бъдат необходими два дни, за да измие петната, и поне още толкова, за да проветри от вонята на изпражнения и ужас.

— Как го направи? — попитал най-сетне Риад Халаби, като бършел потта си.

— С мачетето, с което разсичам кокосовите орехи. Влязох след него и му нанесох само един удар. Дори не се усети, клетият дявол.

— А защо?

— Трябваше да го сторя, такъв е животът. Виж какво значи да нямаш късмет, този старец не е смятал да спира в Агуа Санта, просто е прекосявал селото и един камък счупил стъклото на колата му. Отби се да прекара тук няколко часа, докато италианецът от гаража го смени с друго. Променил се е много, всички сме остарели, както изглежда, но веднага го познах. Много години го чаках, сигурна, че рано или късно ще дойде. Това е човекът с мангото.

— Аллах да ни е на помощ — промърморил Риад Халаби.

— Не мислиш ли, че трябва да извикаме Лейтенанта?

— За нищо на света, как можа да ти хрумне?

— Аз съм в правото си, той уби сина ми.

— Лейтенанта не би проявил разбиране, Инес.

— Око за око, зъб за зъб, турчино. Не повелява ли така твоята религия?

— Законът не действа по този начин, Инес.

— Е добре, в такъв случай можем да го нагласим малко и да кажем, че се е самоубил.

— Не го докосвай. Колко гости има в къщата?

— Само един шофьор на камион. Ще си замине веднага щом захладнее, предстои му пътуване до столицата.

— Добре, не приемай никой друг. Заклучи тази стая и ме чакай, ще дойда през нощта.

— Какво ще направиш?

— Ще уредя това по мой си начин.

Риад Халаби бил на шейсет и пет години, но още съхранявал младежката си сила и същия дух, който го поставил начело на тълпата в деня на пристигането му в Агуа Санта. Излязъл от дома на учителката Инес и забързал към първото от поредицата посещения, които трябвало да направи този следобед. В следващите часове един упорит шепот обходил селото и жителите му се отърсили от дълголетната си сънливост, възбудени от най-невероятната вест, която си предавали от къща на къща като неудържим ропот, вест, подтикваща ги да избухнат в крясъци, но която, тъкмо поради необходимостта да я мълвят потайно, придобивала особена стойност. Още преди залез-слънце във въздуха вече се усещало онова весело оживление, станало отличително за селото през следващите години, макар и неразбираемо за преминаващите другоземци, които не съзирали в това място нищо необикновено — просто едно незначително селище, като толкова други в непосредствена близост до джунглата. От рано в кръчмата започнали да се стичат мъжете, жените наизлезли на улицата с кухненските си столове и насядали на чист въздух, а младежите заприиждали масово на площада, сякаш било неделя. Лейтенанта и хората му направили обичайните обиколки, сетне приели поканата на момичетата от публичния дом, които, по думите им, празнували някакъв рожден ден.

Привечер по улиците имало повече хора, отколкото в Деня на Все светии, всеки отдавал на заниманието си толкова прекалено старание, че изглеждало, сякаш позират за някакъв филм: някои играели домино, други пиели ром или пушили по ъглите, двойки се разхождали, хванати за ръка, майките следели децата си, бабите душели през отворените врати. Свещеникът запалил светлините на църквата и забил камбаните, призовавайки към молитва по случай деветини на свети мъченик Исидор, но никой не изпитвал желание за подобна благочестивост.

В девет и половина в дома на учителката Инес се събрали арабинът, лекарят на селото и четирима младежи, изучени от нея още от „а“ и „б“, но вече станали яки мъже, отслужили казармата. Риад Халаби ги повел към последната стая, където намерили трупа покрит с насекоми, защото прозорецът останал отворен, а бил настъпил часът на комарите. Сложили нещастника в един брезентен чувал, пренесли го на улицата и без излишни церемонии го натоварили в каросерията на камионетката на Риад Халаби. Прекосили цялото село по главната улица, поздравявайки както обикновено хората, които срещали по пътя си. Някои отвърждали на поздрава им прекалено въодушевено, други се престрували, че не ги забелязват, и се подсмиввали скришом като деца, изненадани по време на лудория. Камионетката се насочила към мястото, където преди много години синът на учителката Инес за последен път се навел, за да вземе един плод. Под лунния светлик видели чифлика, завладян от бурените на забравата, предаден на разрухата на немоощта и злочестия спомен, един хълм в безпорядък, покрит с диворастващи дървета манго, където плодовете капели от клоните и гниели по земята, а от тях се раждали нови растения, които на свой ред давали живот на нови и нови — и така, докато се сплели в непроницаема джунгла, погълнала оградите, пътеката и дори развалините на къщата, от която останал само почти недоловимият мирис на мармалад. Мъжете запалили газените си лампи и навлезли в тази гора, като си проправяли път с удари на мачете. Когато решили, че са напреднали достатъчно, един от тях посочил към земята и там, в подножието на гигантско дърво, отрупано с плод, изкопали дълбока яма, в която положили брезентния чувал. Преди да го покрият с пръст, Риад Халаби произнесъл кратка мюсюлманска молитва, защото не знаел други. Върнали се в селото около полунощ и видели, че все още никой не се е прибрал, всички прозорци продължавали да светят, а по улиците се разхождали хора.

Междувременно учителката Инес измила с вода и сапун стените и мебелите в стаята, изгорила спалното бельо, проветрила къщата и очаквала приятелите си с приготвена вечеря и кана ром със сок от ананас. Докато се хранели, настроението било весело, обсъждали последните боеве на петли, едно варварско развлечение, според учителката, но не толкова варварско като бикоборството, защото на корида някакъв колумбийски матадор наскоро бил загубил черния си

държ, твърдели мъжете. Риад Халаби си тръгнал последен. Тази нощ, за първи път в своя живот, се почувствал стар. На вратата учителката Инес взела ръцете му в своите и ги задържала за миг.

— Благодаря ти, турчино — рекла му тя.

— Защо извика точно мен, Инес?

— Защото си човекът, когото най-много обичам на този свят, и защото ти трябваше да бъдеш бащата на сина ми.

На другия ден жителите на Агуа Санта се върнали към всекидневните си занимания, благословени от едно прекрасно съучастие, от една тайна между добри съседи, която трябвало да съхраняват най-ревностно и да си предават един другиму в продължение на дълги години като легенда за справедливост, докато смъртта на учителката Инес не освободи всички ни и сега мога да ви я разкажа.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.